

Judas Maccabæus

komponerede Hændel i løbet af kun én måned i sommeren 1746, 3 år efter *Messias*. Det er det første i en række på 7 oratorier, hvortil den populære digter pastor Thomas Morell leverede teksterne. *Judas Maccabæus* er en dramatisk, versificeret gendigtning af dele af 1. og 2. Makkabæerbog, to af Bibelens såkaldte apokryfe bøger: de skrifter, der — modsat de kanoniske - ikke hører til det nødvendige fundament for troen, og som derfor ikke er med i alle Bibeludgaver, men som dog iflg. Luther er 'gode og nyttige at læse'.

Makkabæerbøgerne fortæller om en religiøs og national rejsning i det jødiske folk i årene ca. 170-165 f. Kr., en periode, hvor Israel var besat af syrerne, og hvor den græske kulturindflydelse havde nået et højdepunkt: mange jøder, især blandt de højtstående, var gået over til det græske sprog og det græske kulturmønster og havde således svigtet det religiøse fællesskab, der havde været den bærende kraft i hele jødefolkets historie. Krisen kulminerede under den særlig usympatiske syrerkonger Antiokus 4. (175-163), som med vold gennemtvang dyrkelsen af de græsk-orientalske guder og lod opstille en "ødelæggelsens vederstyggelighed" i templet i Jerusalem, et afgudsbillede, der var en slags kombination af Zeus og den kananæiske gud Baal. Denne for rettroende jøder katastrofale vanhelligelse varede imidlertid kun 3 år, netop takket være det makkabæiske oprør, som nogle år tidligere var startet med, at præsten Mattatias sammen med sine 5 sønner havde startet en guerillabevægelse i provinsen, som hurtigt havde ydet besættelsesmagten forbløffende effektiv modstand.

Handlingen i Hændels oratorium begynder ved den gamle helt Mattatias' død, som er indtruffet netop som et fornyet slag fra undertrykkernes side truer. Folket er rådvildt, men Mattatias' sønner Judas, med tilnavnet Makkabæeren, og Simon formår at opdigne det til fornyet kamp i tillid til Guds hjælp. De mange forskellige slag, der forekommer i de bibelske beretninger, er i oratoriet med god dramatisk virkning trukket sammen til to:

Judas vender i 2. del sejrrig hjem med hæren, for imidlertid midt i festlighederne at få meddelelse om, at en ny og langt større hær nærmer sig under ledelse af den frygtelige Gorgias og udstyret med krigselefanter. Efter at man derfor endnu engang er draget i kamp, formaner de 3 "menige" israelitter, som hele tiden kommenterer handlingen, de tilbageblevne til at ophøre med afgudsdyrkelsen og holde sig til den ene, sande Gud.

Hermed får 2. dels slutning en anden karakter end 1. dels og lægger op til den bøn (altarien *Father of Heav'n*), som indleder 3. del og virker som et hvilepunkt inden den triumferende besyngelse af den endelige sejr, forbundet med Rom, som gesandten Eupolemus kan meddele det jublende folk.

Den *Feast of Lights*, som omtales i den nævnte altarie, er tempelindvielsesfesten, som man så frem til snart at kunne fejre, når afguderne var drevet ud, en fest som stadig holdes fra 11. december og 8 dage frem. Interessant nok har den endda fået stadig større betydning med tiden, efterhånden med mere national end religiøs karakter, ligesom Judas og de andre makkabæere i det hele taget er blevet symboler også på den moderne stat Israels identitet og kamp. Således afholdes, som man kunne se det i dansk TV fornylig en særlig jødisk olympiade under navnet *Makkabiaden*.

Skønt handlingen i Hændels *Judas Maccabæus* egentlig blot består i, at en hær to gange drager i krig og to gange vender sejrrig hjem, og der altså mangler en dramatisk konflikt mellem personer (som i fx Saul, Samson og Jephtha), blev værket straks fra starten meget populært og har vel holdt pladsen som et af Hændels mest spillede oratorier til i dag. Rent bortset fra emnets historiske interesse og de momenter: tilliden til Guds forsyn og advarslen mod afguderi, som også er aktuelle i den kristne verden, er det jo i et oratorium musikkens kvalitet, der spiller den altafgørende rolle. Alle kender triumfkoret *See the conqu'ring hero comes*; men også som helhed betragtet må *Judas Maccabæus* sikkert regnes til Hændels betydeligste værker.